

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 19-VIII-2005
C(2005) 3253

Betreft: Steunmaatregelen van de Staten/Nederland
Steunmaatregel nr. N 30/2005
Agro en Co kapitaalfonds

Excellentie,

Ik heb de eer u mee te delen dat de Commissie besloten heeft geen bezwaar te maken tegen de bovengenoemde steunmaatregel. Bij dit besluit heeft de Commissie zich gebaseerd op de volgende overwegingen:

I. PROCEDURES

- 1) Bij brief van 30 december 2005, geregistreerd op 7 januari 2005, heeft de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie bovengenoemde steunmaatregel bij de Commissie gemeld overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag. Aanvullende informatie werd verstrekt d.m.v. brieven van 19 april 2005 en 16 juni 2005, geregistreerd op respectievelijk 21 april 2005 en 20 juni 2005.

II. BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGEL

2.1 Titel

- 2) Agro en Co kapitaalfonds

2.2 Budget

- 3) De provincie Noord Brabant zal €6,67 miljoen aan het fonds bijdragen. Twee particuliere investeerders (NCB participation B.V. en de Rabobank) dragen ieder afzonderlijk voor hetzelfde bedrag bij aan het fonds. De provincie Noord Brabant zal in het fonds participeren als een particuliere investeerder tegen marktvoorwaarden (*market economy investor principle*) en onder exact gelijke condities als de andere twee particuliere investeerders.

Zijne Excellentie de Heer Bernard Rudolf Bot
Minister van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
NL - 2500 - EB Den Haag

2.3 Duur

- 4) 2005-2011

2.4 Begunstigden

- 5) De begunstigden van het fonds zijn ondernemers in het midden- en kleinbedrijf¹ in de landbouw- en landbouw gerelateerde sectoren die zich in een initiële fase bevinden van de toepassing van innovaties. Deze bedrijven hebben in het algemeen moeilijk toegang tot risicokapitaal.

2.5 Maatregel

- 6) Het Agro & Co kapitaalfonds is een risicokapitaalfonds dat deelneemt in initiatieven die bijdragen aan zogenaamde systeeminnovaties in de agrarische sector waarvoor financiering uit de markt moeilijk blijkt. Systeeminnovaties zijn bedrijf en organisatie overstijgende vernieuwingen die door uiteenlopende initiatiefnemers gerealiseerd worden, die de inbreng van uiteenlopende kennis en kunde vragen en die de verhoudingen tussen belanghebbende partijen ingrijpend veranderen. Deze innovaties houden vaak een reorganisatie van het bestaande ketenmanagement in waarbij combinaties en verbindingen worden gezocht met andere ketens (kennis)netwerken en functies. Het Agro & Co kapitaalfonds investeert in het midden- en kleinbedrijf in de landbouwsector dat zich in een initiële fase bevindt van de toepassing van innovaties. Sommige projecten hebben betrekking op samenwerking met ondernemingen buiten de agrarische sector. Deze sectoren zijn echter aan de landbouw verbonden zoals sectoren verbonden met de verwerking van agrarische producten, de detailhandel, logistiek en de technologie die nodig is voor de geplande innovatie. Voorbeelden van initiatieven waar het Agro & Co kapitaalfonds van plan is in te investeren zijn ondermeer de oprichting van een marketingorganisatie voor regionale producten, economische samenwerking tussen varkenshouders en tuinders, valorisatie (opwaarderen) van rest- en afvalstromen uit de agrofoodindustrie door toepassing van life science-technieken en de oprichting van een gecertificeerde keten van zorgboerderijen op het platteland.
- 7) Rendementsoverwegingen vormen een bepalende factor voor de keuze van de investeringen uit het fonds en de bedrijven waarin geïnvesteerd wordt dienen te beschikken over een bedrijfsplan. *Due diligence* maakt onderdeel uit van de selectieprocedure. Investeringen in bedrijven in moeilijkheden zijn niet toegestaan. Enkelvoudige investeringen in de bedrijven zullen niet meer dan €500.000 bedragen. Opeenvolgende investeringen in hetzelfde bedrijf of in dezelfde activiteit zullen alleen worden verricht na een beoordeling van de vorige investering en zullen niet plaatsvinden binnen 6 maanden. De totale investeringen voor een individueel bedrijf of activiteit zullen gedurende de duur van de maatregel beperkt worden tot €1.500.000

¹ Zoals gedefinieerd in Commissie Aanbeveling 2003/361/EG van 6 mei 2003 inzake de definitie van micro, kleine en middelgrote ondernemingen, PB L 124, 20.05.2003, p. 36-41,

- 8) De provincie Noord Brabant en de twee private investeerders voorzien een uitkering van hun totale deelneming in het fonds in drie delen, het eerste deel – van €2.33 miljoen ieder – zal plaatsvinden na goedkeuring van deze maatregel door de Europese Commissie. In 2007 zal een interim evaluatie van de maatregel worden gehouden waarna – afhankelijk van de uitkomst – een tweede deel zal worden uitgekeerd. De uitkering van het laatste deel is voorzien voor 2010. Van de financiële middelen uit de tweede en derde uitkering kan het Agro & Co kapitaalfonds op incidentele basis een achtergestelde lening verstrekken aan bedrijven, waarbij de voorwaarden voor alle participanten in het fonds gelijk zijn (dezelfde rentepercentages en geen achterstelling van publiek bij privaat geld). De verstrekking van deze achtergestelde lening kan alleen in combinatie met de verstrekking van risicokapitaal plaatsvinden.
- 9) Het Agro & Co kapitaalfonds staat open voor andere private investeerders. Een mededeling hiertoe zal worden gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Gemeenschappen en in regionale bladen/kranten. Ook zullen tijdens de looptijd van de maatregel succesvolle investeringen uit het fonds worden gemeld aan de doelgroep in het MKB, welke een aanvraag voor een investering kan verrichten op een non discriminatoire basis.

2.6 Cumulatie met andere steun

- 10) Cumulatie van de deelneming van de provincie Noord Brabant met steun van nationale of communautaire regelingen is uitgesloten op het niveau van het kapitaalfonds. Op het niveau van de MKB's is cumulatie van de investeringen alleen toegestaan met steun zoals gedefinieerd in EG Verordeningen 70/2001 en 1/2004² en slechts tot de plafonds zoals vastgelegd in deze verordeningen. De bedrijven waarin wordt geïnvesteerd dienen dienovereenkomstig een verklaring af te leggen.

2.7 Juridische basis

- 11) Provinciewet, art. 158, paragraaf 1, subsectie e, en Ontwerp Besluit Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, 19 oktober 2004.

III BEOORDELING

3.1 Aanwezigheid van steun in de betekenis van Artikel 87 (1) EG

- 12) Overeenkomstig artikel 87, lid 1, van het Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen

² Commissie Verordening (EG) Nr 70/2001 van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen, PB L 010, 13/01/2001 P. 0033 – 0042 en Commissie Verordening (EG) Nr 1/2004 van 23 december 2003 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, PB L 001 , 03/01/2004 P. 0001 - 0016

of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voorzover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

- 13) In de beoordeling van risicokapitaalmaatregelen maakt de Commissie gebruik van haar mededeling inzake staatssteun en risicokapitaal³. De mededeling bepaalt de voorwaarden waaronder een maatregel niet als staatssteun kan worden beschouwd in de zin van Artikel 87 (1) EG. Volgens de mededeling moet de Commissie er rekening mee houden dat de maatregel betrekking kan hebben op steun op tenminste drie niveau's;
- steun aan investeerders;
 - steun aan intermediaire constructies of fondsen;
 - steun aan de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd.

3.1.1 Steun aan investeerders

- 14) Op het gebied van steun aan investeerders stelt de mededeling dat wanneer een maatregel investeerders in staat stelt een participatie te nemen in het vermogen van een onderneming of een groep ondernemingen tegen gunstiger voorwaarden dan marktinvesteerders, of dan wanneer zij dergelijke investeringen zouden doen zonder de maatregel, deze investeerders een voordeel genieten.
- 15) De provincie Noord Brabant zal voor hetzelfde bedrag en onder exact dezelfde voorwaarden participeren in het Agro & Co kapitaalfonds als de twee andere investeerders. Er zijn geen aanwijzingen dat de twee private investeerders een participatie nemen in het vermogen van bedrijven tegen gunstiger voorwaarden dan wanneer zij dergelijke investeringen zouden doen zonder de maatregel. De Commissie heeft daarom geen aanleiding om te veronderstellen dat er steun wordt gegeven aan de investeerders.

3.1.2 Steun aan intermediaire constructies of fondsen

- 16) Voor wat betreft steun aan intermediaire constructies of fondsen stelt de mededeling betreffende staatssteun en risicokapitaal dat de Commissie in het algemeen neigt naar het standpunt dat een fonds een middel is tot overdracht van steun aan investeerders en/of de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd. Het fonds zelf wordt daarom niet als begunstigde beschouwd. In bepaalde gevallen, met name bij maatregelen waarbij financiële middelen worden overgemaakt naar bestaande fondsen met talrijke en uiteenlopende investeerders, kan het fonds de aard van een onafhankelijke onderneming hebben. In dat geval is er gewoonlijk sprake van staatssteun, behalve wanneer de investering wordt gedaan tegen voorwaarden die voor normale ondernemers in een markteconomie aanvaardbaar zijn en de begunstigde derhalve geen voordeel verschaffen.
- 17) Het Agro & Co kapitaalfonds is een nieuw fonds met maar drie deelnemers. Het fonds streeft naar winst in zijn investeringen. Tevens bestaat een overeenkomst tussen de deelnemers in het fonds en een professionele fondsbeheerder waarbij de beloning van de beheerder gerelateerd is aan de resultaten. De Commissie beschikt daarom niet over aanwijzingen dat er steun wordt gegeven aan het fonds.

³ PB C 235/03, 21/08/2001, p 3-11

3.1.3 Steun aan de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd

- 18) Wat betreft de steun aan de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd, vergelijkt de Commissie de situatie voor de publieke interventie met de situatie erna. Zij redeneert dat er steun is verstrekt wanneer deze publieke interventie resulteert in een grotere beschikbaarheid van risicokapitaal voor de MKB's dan ervoor het geval was.
- 19) Onder de huidige maatregel resulteert de publieke interventie duidelijk in meer risicokapitaal voor de MKB's dan deze onder normale omstandigheden tot hun beschikking zouden hebben. Zoals eerder vermeld, is het moeilijk voor MKB's in de landbouw- en landbouw gerelateerde sectoren die in de initiële fase van de implementatie van innovaties zijn om risicokapitaal aan te trekken. De huidige maatregel is bedoeld ter correctie van dit marktfalen. De Commissie beschouwt de maatregel derhalve als steun voor de bedrijven waarin geïnvesteerd wordt.

3.2 Verenigbaarheid van de steun

- 20) Onder punt VIII noemt de mededeling inzake staatssteun en risicokapitaal een aantal criteria in de vorm van positieve en negatieve elementen om de verenigbaarheid van de steun te beoordelen.
- 21) Het beperkt blijven van de investeringen, in hun geheel of voor het merendeel tot;
 - kleine of zelfs "micro"-ondernemingen, en/of;
 - middelgrote ondernemingen die zich in hun start- of een andere aanloopfase bevindenzal worden beschouwd als een positief element. Ook beperking tot kleinere transacties (dat wil zeggen tot transacties van minder dan €500.000) wordt als een positief element gezien. Het Agro & Co kapitaalfonds zal investeren in MKB's in de agrarische sector die zich in de initiële fase bevinden van de implementatie van innovaties. Enkelvoudige investeringen in deze MKB's zullen niet meer zijn dan € 500.000. De huidige maatregel bevat daarom de bovengenoemde positieve elementen.
- 22) De maatregelen moeten bedoeld zijn ter compensatie van een tekortkoming van de risicokapitaalmarkt. Indien een maatregel voorziet in de financiering van ondernemingen die hoofdzakelijk geschiedt in de vorm van verstrekking van aandelenkapitaal of quasi-aandelenkapitaal, zal dit als een positief element aangemerkt worden. Het Agro & Co kapitaalfonds is gericht op MKB's in de landbouw en landbouw gerelateerde sectoren in de initiële fase van implementatie van een innovatie. Het is voor deze MKB's in het algemeen moeilijk om risicokapitaal aan te trekken. Dit falen van de markt is te wijten aan de vaak kleine bedragen waarom wordt gevraagd, de relatief hoge transactiekosten en het hoge risicoprofiel. Het fonds verstrekt hoofdzakelijke financiering in de vorm van risicokapitaal. Slechts op incidentele basis zal risicokapitaal vergezeld worden door een achtergestelde lening. Aan de hiervoor genoemde voorwaarden wordt hiermee voldaan.
- 23) De investeringsbeslissingen moeten worden genomen met het oog op het behalen van winst. Dit is het geval bij het Agro & Co kapitaalfonds aangezien het

beantwoord aan de positieve elementen zoals genoemd in de desbetreffende passage in de mededeling over staatssteun en risicokapitaal;

- het fonds streeft naar winst;
- private partijen hebben een meerderheid in de Raad van Commissarissen en de investeringscommissie;
- private partijen leveren twee derde van het totale kapitaal van het fonds (zijnde meer dan 50% waar het geldt als een “aanzienlijke inbreng” zoals vastgelegd in de mededeling over staatssteun en risicokapitaal);
- er bestaat een overeenkomst tussen de deelnemers in het fonds en een professionele fondsmanager waarin is vastgelegd dat de beloning van de beheerder gerelateerd is aan de resultaten;
- er worden optimale werkwijzen toegepast bij het beheer van het fonds en het toezicht erop.

- 24) De concurrentie tussen investeerders en tussen investeringsfondsen dient zo min mogelijk te worden verstoord. De Commissie zal een openbare aanbesteding of een openbare oproep aan investeerders om in het fonds te participeren gunstig beoordelen. Zoals hierboven beschreven in punt 9, is het Agro & Co kapitaalfonds open voor deelname van andere private investeerders dan de huidige twee. Een oproep hiertoe zal worden gepubliceerd in het publicatieblad van de Europese Gemeenschappen en in regionale bladen/kranten.
- 25) Een focus van een maatregel op een specifieke sector wordt in het algemeen als negatief ervaren. Zoals vermeld onder punt 6, richt de huidige maatregel zich op systeeminnovaties. Systeeminnovaties zijn bedrijf en organisatie overstijgende vernieuwingen die door uiteenlopende initiatiefnemers gerealiseerd worden, die de inbreng van uiteenlopende kennis en kunde vragen en die de verhoudingen tussen belanghebbende partijen ingrijpend veranderen. Deze innovaties houden vaak een reorganisatie van het bestaande ketenmanagement in waarbij combinaties en verbindingen worden gezocht met andere ketens (kennis)netwerken en functies. Hoewel de maatregel zich voornamelijk richt op de agrarische sector is hij hier derhalve niet toe beperkt. Er kan daarom worden geconcludeerd dat de sectorgerichtheid van de maatregel niet een zwaarwegend negatief element is.
- 26) Het bestaan van een ondernemingsplan bij de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd zal als een positief element worden opgevat. In het geval van de huidige maatregel is een dergelijk ondernemingsplan een voorwaarde voor MKB's om investeringen te ontvangen.
- 27) Zoals hiervoor vermeld in punt 10, is cumulatie van de deelneming van de provincie Noord Brabant met steun van nationale of communautaire regelingen uitgesloten op het niveau van het kapitaalfonds. Op het niveau van de MKB's is cumulatie van de investeringen alleen toegestaan met steun zoals gedefinieerd in EG Verordeningen 70/2001 en 1/2004⁴ en slechts tot de plafonds zoals vastgelegd

⁴ Commissie Verordening (EG) Nr 70/2001 van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen, PB L 010, 13/01/2001 P. 0033 – 0042 en Commissie Verordening (EG) Nr 1/2004 van 23 december 2003 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, PB L 001 , 03/01/2004 P. 0001 - 0016

en deze verordeningen. De bedrijven waarin wordt geïnvesteerd dienen dienovereenkomstig een verklaring af te leggen.

IV. BESLUIT

- 28) De Commissie komt daarom tot de conclusie dat de huidige maatregel aan de voorwaarden voldoet van de Commissie mededeling over staatssteun en risicokapitaal. Zij acht de maatregel derhalve verenigbaar met de gemeenschappelijk markt overeenkomstig artikel 87, lid 1, van het Verdrag als steun voor de ontwikkeling van bepaalde economische activiteiten of van bepaalde economische regio's zonder dat de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad..
- 29) In geval deze brief vertrouwelijke gegevens mocht bevatten die niet mogen worden bekendgemaakt, wordt u verzocht de Commissie daarvan binnen vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van dit schrijven in kennis te stellen. Ontvangt de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek, dan neemt zij aan dat u instemt met mededeling aan derden en bekendmaking van de volledige tekst van dit schrijven in de authentieke taal op internetsite http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids. Dit verzoek dient bij aangetekend schrijven of bij faxbericht te worden gericht aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Landbouw en Plattelandsontwikkeling
Directoraat H. Landbouwwetgeving
Eenheid H.2. Concurrentie
Loi 130 5/128
B-1049 BRUSSEL
Fax : +32-2-296 76 72

Met de meeste hoogachting,

Voor de Commissie

László KOVÁCS
Lid van de Commissie